

Statskonsulenternes Indberetninger for Aaret 1916.

I.

Beretning fra Statskonsulent Anton Christensen.

Da Konsulentvirksomheden og Maskinprøvevirksomheden er kædede sammen, og da det er Redskabs- og Maskinprøverne, som beslaglægger det meste af min Tid, indledes nærværende Beretning med en Oversigt over de vigtigste Prøver, som Statens Redskabsudvalg har afholdt i 1916.

Serieprøverne eller de sammenlignende Arbejdsprøver omfattede Dobbeltpløve, Sukkerroeløsnere og Haandtærskemaskiner. Desuden er der foretaget Observationer vedrørende Motorpløjning og Frøtærskning samt afholdt en Del Enkeltprøver og Nyhedsprøver.

Prøven med Dobbeltpløve afholdtes paa Maribo Ladegaard, Lolland, og omfattede saavel Plove af dansk som af udenlandsk Fabrikat. Prøven vil utvivlsomt faa nogen Betydning, idet den godtgjorde, at der i Markedet er en hel Række Dobbeltpløve, som kan udføre et særdeles godt Arbejde; desuden viste Prøven, at danske Dobbeltpløve, der hidindtil ikke har staaet i høj Kurs blandt Landmændene, fuldt ud kan konkurrere med flere fremmede Plovmærker. Om Prøven er der gjort Rede i 11. Beretning fra Statens Redskabsudvalg.

Arbejdsprøven med Sukkerroeløsnere afholdtes saavel paa Maribo Ladegaard som paa Frederiksgave ved Assens. De forskellige Typer af gangbare Sukkerroeløsnere var repræsenterede i Prøven, hvis Resultater er offentliggjorte i 12. Beretning fra Statens Redskabsudvalg. De prøvede Redskaber kan kun løsne Roerne. Sukkerroedyrkerne savner en Maskine til Optagning og Aftopning af Roerne, og der tales ofte om at udsætte en Konkurrence eller Prisopgave for at animere Opfindere, Konstruktører og Fabrikanter til at fremskaffe virkelig arbejdsbesparende Maskiner til Sukkerroernes Optagning og Aftopning. I Aar, da den fremmede Arbejdskraft udebliver, vil det blive særlig vanskeligt at faa Roerne op.

Adskillige Opfindere har søgt at konstruere kombinerede Aftopnings- og Optagningsmaskiner til Sukkerroer, bl. a. Smedemester *L. P. Christoffersen*, Svallerup, der demonstrerede en saadan Maskine ved en Fremvisning af Sukkerroeløsnere i Gjørlev.

Arbejdsprøven med Haandtærskemaskiner foretoges dels paa Landbohøjskolen, dels paa Borris Landbrugsskole; flere af de prøvede Maskiner arbejdede godt, men de har alle en ringe Udveksling, saa der skal drejes meget hurtigt med Haandsvinget for at give Tromlen den fornødne Fart. Resultaterne fra Prøven findes i 13. Beretning fra Statens Redskabsudvalg.

I Efteraaret 1916 blev der foretaget en Del Forsøg og Observationer med Korn- og Frøtørringsapparater. De Erfaringer, man fik Lejlighed til at indsamle, blev der i udstrakt Grad Anvendelse for, da flere Landboforeninger søgte Raad og Vejledning ved Anlæg af Tørrerier, hvortil Staten gav Bidrag efter Forslag af Landbrugsudvalget af 25. Februar 1915. Der blev i Efteraaret og Vinteren 1916—17 med Statsbidrag anlagt ca. 25 Tørrerier. Det er navnlig de jyske Landboforeninger, der har benyttet Statens Tilbud om Bidrag til Anlæg af Korntørrerier, hvoraf adskillige kom i Gang

i Midten eller Slutningen af Vinteren og har allerede gjort god Nytte ved at tørre flere Tusinde Tønder Brødrug.

Det langt overvejende Antal af de anlagte Tørrerier er efter *Dinesens* System, hvor Sæden tørres i Sække. Medlem af Nyhedsudvalget, Proprietær *Soph. Friis* har bistaaet med at give Vejledning ved Indretningen af flere Tørrerier og senere ved Besigtigelse af de færdige Anlæg.

Foruden de ovennævnte Beretninger om Serieprøver er der i Aarets Løb udsendt 8., 9. og 10. Beretning, der alle handler om Enkeltprøver og Nyhedsprøver.

I 8. Beretning er der givet Oplysning om Enkeltprøver og Nyhedsprøver med Kartoffeloptageren »Samsø« — Efterprøve med en Platformbinder — Supplementprøve med Kartoffelkogerens »Bacon« — Patentrive — Rensesko til Radsaamaskiner — Staldgødningssprederen »Viking« og Sækkeholderen »Thy«.

9. Beretning indeholder Meddelelser om Enkeltprøver og Nyhedsprøver med en Afsvampningsmaskine (System *Dehne*) fra *Oluf Sørensen*, København — Supplerende Bemærkninger til toradet Radrenser fra *H. J. Jensen*, Dræby — Kunststenskvarn fra *Johs. Øgendahl*, Faare St. — Centrifugalajlepumpen »Minut« fra *Johs. Øgendahl*, Faare St. — Kartoffellægger fra *M. Andersen*, Godthaab St., og en kombineret Blokhugger og Radrenser »Polak« fra *Bertel Sørensen*, Nim.

Af 10. Beretning kan nævnes Oplysninger om Enkeltprøver og Nyhedsprøver med en Roeoptager med Aftopningsjern — Kombineret Radrenser og Blokhugger, konstrueret af Forvalter *O. V. Larsen*, Einsidelsborg, Kappendrup — Svingplovene »Juno« og »Hagelse« — Halmpressegarn af dansk Hamp — Vitriol- og Bordeauxvædskespreder med Overbruser fra *A. Blom & Søn*, Skanderborg, og Stangkobbel.

Under Observationerne vedrørende Frøtærskning er det ofte konstateret, at der kan opnaas et

bedre Arbejde ved at øge Farten; i nogle Tilfælde skal saavel Tromlen som Maskinens øvrige roterende Dele forøges i Hastighed, men i de fleste Tilfælde er det kun Soldene, der bør have en hurtigere Bevægelse. Erfaringen viser, at der kan tærskes Græsfrø paa de fleste i Gang værende Selvrensere, naar man forstaar at bruge og indstille Maskinen; dette kniber det ofte med. Der spildes hist og her en Del Frø, fordi der arbejdes med for stærk Luftstrøm. Man tilskyndes til at aabne for Blæsten, fordi der saa er mindre Fare for Tilstopning af Soldet. Ilægning af Frø-Turnips og Kaalroer lettes ved at lægge en glat Jernplade ind under Broens øvre Del; Stængelstumperne vil saa ikke sætte sig fast i Broen og møde for Afgrøden. Naar Slaglerne forsynes med nogle korte Duppe, tager den lettere Frøstænglerne med. Til de større Maskiner anvendes nu ofte Ilæggeapparater, saa et Par Mand stadig kan forke i Maskinen, hvilket ogsaa er Tilfældet med de særlige Kaalroetærskere, som fabrikeres af *Jens Nielsen & Søn*, Vester-Aaby, og af hvilke der er observeret en Maskine hos Forpagter *Frede Jensen*, Klintholm, Møen.

Der er foretaget en Del Observationer ved Motorplove for at indsamle Oplysninger om Økonomien ved Arbejdet med disse moderne Jordbearbejdningsmaskiner. Som Hovedresultat kan nævnes, at der bruges lidt over 25 kg Petroleum til Pløjning af 1 ha i almindelig Dybde.

I øvrigt foretages saa vidt mulig Observationer over Motorploves Arbejde hos alle de Landmænd, der ønsker det; disse Observationer foretages uden Udgift for Brugeren af Motorplove; vedkommende behøver kun at rette Henvendelse til Statens Redskabsudvalg, Bülowvej 40, København V. Tlf. Nora 992.

De høje Kul- og Brændselspriser i Forbindelse med Vanskelighederne ved at faa Brændselsolie til Motorerne har flere Steder medført Indskrænkninger i Elektricitetsværkernes Drift og saavel direkte som indirekte givet

Anledning til Forstyrrelser i Landbrugsarbejdet. Adskillige tænker paa at anvende Halm, Avner o. lign. Materiale til Brændsel. Forpagter *Jensen*, Rønningesøgaard, fyrer saaledes med Avner i et Damplokomobil; det synes at gaa godt, men der er truffen en særlig Anordning for at regulere Trækket, ligesom Lokomobilet har Aftræk til en høj muret Skorsten.

Den almindelige konsultatoriske Virksomhed er gaaet som i de foregaaende Aar, men den er naturligt bleven mere omfattende; det har derfor været til Nytte for Virksomheden, at der er bevilget en Medhjælpssum, saa der kan antages specialkyndig Assistance, naar dette er paakrævet.

Uden denne Ordning vilde det f. Eks. ikke have været muligt blot nogenlunde tilfredsstillende at efterkomme de mange og forskelligartede Krav, der navnlig blev stillet sidste Efteraar og Vinter.

Som i tidligere Aar har jeg bistaet ved Maskinfremvisninger arrangerede af Landboforeninger; i nogle Tilfælde har jeg givet forklarende Vejledning paa Stedet; desuden har jeg holdt enkelte Foredrag og deltaget i flere Landbomøder.

Efter Anmodning fra Grosserer-Societetets Komite for dansk Udenrigshandel har jeg deltaget i Forhandlingsmøder vedrørende Indførsel af Bindegarn og affattet en Redegørelse til Begrundelse af Landbrugets stigende Forbrug af Bindegarn.

Foruden Udarbejdelsen af Prøveberetningerne har jeg affattet en Del Oversigter og Artikler til Fagblade, Tidsskrifter og Aarbøger.

I Aarets Løb har jeg haft 165 Rejsedage.
